

MARTTILAN KUNTA

Härkätie 773, 21490 MARTTILA
Puh (02) 484 490, Fax (02) 4844 9100

Kuntarakennelakiluonnos

Lausuntopyyntö

Valtiovarainministeriö pyytää 7.3.2013 mennessä kunnanvaltuuston lausuntoa kuntarakennelakiluonnoksesta yleisesti sekä sosiaali- ja terveystieteellisen ministeriryhmän palvelurakennemuutoksen linjauksista. Kunnanvaltuustoja pyydetään erityisesti lausumaan seuraavista kysymyksistä:

- selvitysvelvollisuudesta, selvitysperusteista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä.
- esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä
- valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta
- yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä
- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Marttilan kunnan lausunto

YLEISESTI KUNTARAKENNELAKILUONNOKSESTA

Kuntarakennelakiluonnoksen taustalla on maan hallituksen tavoite elinvoimaisesta kunta- ja palvelurakenteesta. Tavoitteesta poiketen laki näyttää pyrkivän pääasiassa maantieteellisesti ja väestöpohjalla mitattuna laajoihin kuntaliitoksiin, joihin selvitysvelvollisuuskriteerit velvoittavat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kaikki maan kunnat.

Lain perusteluissa korostetaan kuntajaon kehittämisen tavoitteena asukkaiden itsehallinnon edellytysten vahvistamista sekä kunnan palvelujen järjestämisen ja rahoituksen ohella kunnan edellytyksiä vastata riittävästä omasta palvelutuotannosta. Kaavamainen kuntarakennelakiluonnos ei johdanto-osuuden mukaisesti tätä tavoitetta näytä kuitenkaan tukevan.

Kuntarakennelain tulisi esitettyä luonnosta paremmin turvata mahdollisuus alueellisten erityispiirteiden ja aiemmin tehdyn hyvän yhteistyön huomioimiseen. Ylhäältä saneltujen tarkoitushakuisten kriteerien ohjaamat pakkoselvitykset eivät turvaa alueellista elinvoimaisuutta, eivätkä toimivaa yhteistyötä alueen toimijoiden kesken.

Kuntarakenteen uudistamisessa tulisi Marttilan kunnan näkemyksen mukaan tähdätä palveluiden kehittämiseen, elinvoimaisuuden kasvattamiseen sekä kansalaisten toimivan arjen turvaamiseen. Kuntarakennelakiluonnoksen kriteerit eivät näitä tavoitteita täytä, vaan päinvastoin tavoitteena näyttää olevan palveluiden keskittäminen entistä harvempaan, jolloin kehitys kunnallisten palveluiden osalta seuraisi valtion palveluiden voimakasta keskittämistä.

Kunnat ovat toteuttaneet / toteuttamassa paras -puitelain mukaisia veloitteita kuntaliitosten tai sosiaali- ja terveyspalveluiden yhteistoiminta-alueiden muodossa. Muutokset ovat vielä kesken, joten kunnille tulisi antaa työrauha uusien rakenteiden vakiinnuttamiseen. Tehtyjen uudistusten vaikutuksista ei vielä ole olemassa tietoa, sillä prosessi on täysin kesken.

Kuntarakennelaki velvoittaisi luonnoksen muodossa kunnat toteuttamaan epätarkoituksenmukaisia yhdistymisselvityksiä silloinkin, kun kuntalaiset selvitystä laajasti vastustavat tai selvitys ei näytä kunnan tulevaisuuden kannalta millään kannalta tarkasteltuna järkevältä. Lakiluonnos ei myöskään ota millään tavoin huomioon osallisuuden ja demokratian näkökulmia. Kuinka lain laajentamisessa kunnissa huomioitaisiin kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen ja kehittäminen. Esimerkiksi Marttilassa noin 3 % äänioikeutetuista kuntalaisista toimii kunnan luottamushenkilöinä.

Lakiluonnoksen selkeänä heikkoutena voidaan pitääkin sitä, että se ei mahdollista vaihtoehtoisten toimintamallien selvittämistä vaan tähtäin on ainoastaan kuntaliitoksissa. Siten se on myös selkeässä ristiriidassa voimassa olevan kuntalain kanssa. Nykyistä kuntalakia säädettäessä sen keskeisenä tavoitteena oli avata kunnille mahdollisuus toteuttaa erilaisia hallinnollisia ratkaisuja. Kuntien hallinnon, talouden ja toiminnan sääntelyä väljennettiin ja kuntien erilaisuus tunnustettiin. Tässä suhteessa lakiluonnos näyttää vievän kehitystä kovaa vauhtia takapakkia.

Kuntarakennelakiluonnoksessa ei myöskään ole otettu riittävästi huomioon kuntien kevään 2012 lausuntokierroksella antamia kommentteja.

SELVITYSVELVOLLISUUDESTA JA SELVITYSPERUSTEISTA

Kuntarakennelakiluonnoksessa esitellyt selvitysperusteet on valittu siten, että ne ohjaavat laajoihin kuntaliitosselvityksiin Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne -selvityksessä esitetyllä tavalla. Kuntien keväällä 2012 antamia lausuntoja ei ole huomioitu. Tämä osoittaa, että kuntia ei tosiasiansa ole kuultu, on oltu vain kuulevinaan.

Pelkät määrälliset kriteerit (esim. 50 lapsen ikäluokat) eivät takaa palveluiden hyvää laatua. Kaavamaisin määrittelyin ei tule rikkoa olemassa olevaa sujuvaa ja kustannustehokasta palvelutuotantoa.

Kriteereissä tulisi huomioida aiemmin tehty hyvä kuntien välinen yhteistyö siten, että myös olemassa olevat rakenteet huomioitaisiin. Liedon, Marttilan, Kosken ja Tarvasjoen kunnat ovat perustaneet vuoden 2013 alusta toimintansa aloittaneen sosiaali- ja terveystalouden yhteistoiminta-alueen. Yhteistoiminta-alueella on nyt n. 22000 asukasta ja asukasmäärä on kasvava. Yhteistoiminta-alue pohjautuu noin 40 vuotta toimineeseen Härkätien kuntayhtymään, jonka puitteissa kunnat ovat jo aiemmin hoitaneet terveystalouden järjestämisen yhteistyössä. Niin Härkätien alueella, kuin varmasti lukuisia muita yhteistoiminta-alueita muodostettaessa on viime vuosina tehty niin suuri määrä työtä, ettei sitä ole missään tapauksessa varaa heittää hukkaan.

Myös koulupalveluiden, ympäristöpalveluiden, ympäristöterveyden palveluiden sekä maaseutupalveluiden puitteissa Marttila tekee hyvää, sujuvaa ja kustannustehokasta yhteistyötä naapurikuntiansa kanssa.

Kunnan talouden pitkäjänteinen ja vastuullinen hoitaminen, palveluiden kehittämisen ohella on kunnalle ensiarvoisen tärkeää. Kunnille annettujen veloitteiden ja taloudellisten resurssien epätasapaino on osaltaan heikentänyt kuntien taloudellista tilannetta. Rajut valtionosuusleikkaukset vuosille 2012-2015 heikentävät kuntien tilannetta entisestään. Kuitenkaan veloitteiden määrä ei ole vähentynyt, vaan päinvastoin lisääntynyt.

Marttilan kunnan talous on pystytty pitämään tehtävämäärän kasvusta huolimatta tasapainossa. Peruspalveluihin on 2000-luvun aikana investoitu kunnostamalla palvelukeskusta ja rakentamalla sekä uusi koulu että päiväkotia. Tällä hetkellä rakennamme kuntaan uutta kirjastoa ja jalkapallokenttää sekä kehitämme kuntainfrastruktuuria, jotta pystymme aiempaakin paremmin palvelemaan koko kunnan väestöä. Marttilassa kuntalaisille tarjottavat palvelut ovat laadukkaat ja kattavat ja kuitenkin taloudellisesti toteutetut. Kunnan hyvästä taloustilanteesta esimerkkinä mainittakoon, että vuoden 2011 tilinpäätöksessä taseen ylijäämää oli n. 3,6 miljoonaa euroa ja asukaskohtainen velkamäärä n. 340 euroa.

Kuntaliitosten ehtona tulee olla kuntalaisille, kunnalle ja seudulle saatavat taloudelliset hyödyt. Lakiluonnoksessa tai perusteluissa ei ole esitetty laskelmia tai selvityksiä kuntaliitosten vaikutuksista taloudellisen tilanteen kohentamiseen. Tätä tutkimustietoa ei tiettävästi ole saatavilla muutenkaan, vaan laki-

luonnos perustuu tältä osin oletuksiin. Kunnan taloudellisesta tilanteesta huolimatta, päätäntävaltaa kuntaliitoksista ei tulisi missään tilanteessa siirtää pois kuntien valtuustoilta.

ESITYKSEN MÄÄRÄJOISTA

Kuntarakenteen uudistamisen valmistelutyötä on tehty liian kireällä aikataululla ja myös toteutusaikataulu on kuntien kannalta täysin kohtuuton. Heti valtuustokauden vaihtuessa kuntien on annettava lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta 7.3.2013 mennessä. Aikataulu on tiukka ja uudet valtuutetut joutuvat muun tehtävänsä perehtymisen ohella keskittymään välittömästi tähän isoon kokonaisuuteen, jonka kaikki osat eivät ole vielä lainkaan selvillä.

On myös epärealistista edellyttää kunnilta syksyyn 2013 mennessä tietoa siitä, minkä tahojen kanssa aikoo selvityksen tehdä, kun kriteerejäkin viilataan vielä kesään 2013 mennessä. Toisaalta edelleen yhdistymisesitykset on annettava 1.4.2014 mennessä, eli varsinaisiin selvityksiin aikaa jää niin vähän, ettei perusteelliseen, monipuoliseen lopputulokseen ole missään olosuhteissa mahdollista päästä, ellei selvitys olisi käynnissä jo nyt, kuntalähtöisistä syistä.

Kuntarakenneuudistus, sosiaali- ja terveystalouden uudistus, valtionosuusjärjestelmän muutos sekä kuntalainkokonaisuudistus liittyvät kaikki kiinteästi toisiinsa, muodostaen yhtenäisen kokonaisuuden. Kyse on suuresta muutospakettista, jonka monet osa-alueet ovat vielä keskeneräisiä. Kokonaisuudistuksen aikataulua tulisi tarkastella siten, että kunnat ja muut toimijat pystyisivät huomioimaan lausuntonsa antaessaan ja suunnitelmia tehdessään kaikki muutoksen osa-alueet.

Kuntarakennelain ja koko uudistuksen määräajat ja tavoiteaikataulu tulee harkita uudelleen.

VALTION TOIMIVALLASTA

On hyvä, että valtioneuvoston toimivaltaa yhdistymisistä päättämisessä ei pääsääntöisesti laajenneta. Marttilan kunnan näkemyksen mukaan kaikkien yhdistymisen tulisi jatkossakin perustua kuntien valtuustojen päätöksiin, riippumatta kunnan taloudellisesta tilanteesta. Kunnallisen itsehallinnon näkökulmasta Marttilan kunta ei hyväksy lakiluonnoksessa esitettyä poikkeusta toimivaltaan, eikä kriisikuntastatus saa vaikuttaa kunnan oman päätäntävällän laajuuteen.

YHDISTYMISAVUSTUSTEN EHDOSTA JA MÄÄRÄSTÄ

Yhdistymisavustusten tulee olla riittävän suuret, siten että ne kattavat yhdistymisestä aiheutuvat todelliset kustannukset mukaan luettuna esimerkiksi tietoliikenteen yhteensovittamisesta, palkkojen harmonisoinnista ja muutosten toteuttamisen tuesta aiheutuvat kustannukset.

Yhdistymisavustusta ei tule sitoa päätöksenteon ajankohtaan, vaan myöhemminkin tehtäviin kuntaliitoksiin on myönnettävä yhdistymisavustusta samoin ehdoin.

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON KOKONAISUUDESTA

Sosiaali- ja terveystalouden uudistus on vielä liian keskeneräinen, jotta siihen olisi mahdollista ottaa perustellusti kantaa.

Marttilan kunta on mukana Härkätien sosiaali- ja terveystalouden yhteistoiminta-alueessa Liedon, Tarvasjoen ja Kosken TI kuntien kanssa. Kokonaisuus on toimiva ja katsomme, että yhteistyöllä pystymme aidosti turvaamaan laadukkaat sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut asukkaillemme, lähellä.

Valtakunnallisessa sote -uudistuksessa käsittelyssä ovat elintärkeät asiat ja edellytämme valtioneuvostolla olevan riittävästi malttia ja harkintakykyä, ettei toimivia järjestelmiä ajeta vajavaisin perusteluin alas.

Varsinais-Suomessa erikoissairaanhoidon palvelut toimivat nykyisen sairaanhoitopiirin puitteissa hyvin. Kynnys perus- ja erikoissairaanhoidon välillä on saatava madallettua siten, että hoitoa tarvitseva myös hoitoa ongelmitta saa. Toisaalta menokehitykseen on pystyttävä puuttumaan, jotta järjestelmä toimii myös tulevaisuudessa.

YHTEENVETO

Marttilan kunta toteaa lausuntonaan, että kuntien tehtävien, sosiaali- ja terveystalouden järjestämisen, kuntien valtionosuuksien ja kuntalain kokonaisuudistuksen muodostaman kokonaisuuden tulisi olla selvillä, ennen kuin voidaan uudelleen järjestellä kuntarakenteita.

Uudistuskokonaisuus on liian massiivinen valmisteltavaksi vaillinaisella tietopohjalla ja tutkijoiden ja asiantuntijoiden näkemyksistä piittaamatta, lähes pelkästään poliittiseen tahtoon perustuen.